

Interpellationssvar

Utbildningsnämndens ordförande
Hampe Klein

Till Kommunfullmäktige

Datum 2024-04-15
Dnr KS 2023/0029

Svar på interpellation nr 14/2023 från Viktoria Köppä (MP) om antalet legitimerad personal Österåkers fritidshem

Sammanfattning

I en interpellation ställer Viktoria Köppä tre frågor avseende antalet legitimerad personal Österåkers fritidshem.

Svar:

1. Hur ser planen ut för att öka andelen legitimerad personal i fritidshemmen?

Kvaliteten i all undervisning i skolväsendet är beroende av att den utifrån tillgängliga resurser leds av behöriga och legitimerade lärare. I fritidshemmet är kvaliteten även beroende av att annan utbildad personal, till exempel fritidsledare och barnskötare, bidrar till att ge eleverna en meningsfull fritid och främja elevernas utveckling och lärande. En bristande tillgång till utbildad personal har i den statliga utredningen om utökad rätt till fritidshem 2022 lyfts som en utmaning för en utökad rätt till fritidshem och införande av ett allmänt fritidshem för alla 6–9-åringar oavsett omsorgsbehov. Svårigheten för huvudmännen att rekrytera legitimerade och behöriga lärare i fritidshem har uppmärksammats särskilt¹. Lärarbristen tar varken bort själva bristen eller elevers behov av att mötas av legitimerade och behöriga lärare

För att rekrytering ska vara möjlig krävs både att fler personer påbörjar utbildningen till lärare med inriktning fritidshem och att lärosätena examinerar fler lärare, men huvudmännen behöver också följa upp och se till att lärarna erbjuds en god arbetsmiljö och att såväl lärarna som annan utbildad personal ges reella möjligheter att arbeta utifrån uppdraget och fritidshemmets syfte med fokus på elevernas lärande, utveckling och möjligheter till en meningsfull fritid². Ett strategiskt arbete med

---

¹ SOU 2020:34 – Stärkt kvalitet och likvärdighet i fritidshem och pedagogisk omsorg; Skolverket (2020) Lärarprognos 2020

² SOU 2022:61 - Allmänt fritidshem och fler elevers tillgång till utveckling, lärande och en meningsfull fritid. Betänkande av Utredningen om utökad rätt till fritidshem

Interpellationssvar

kompetensförsörjning till fritidshem behöver inkludera såväl lärare i fritidshem som personal med annan utbildning för arbete med barn³.

För att öka andelen legitimerad personal har Österåkers kommuns alla kommunala fritidshem deltagit i ett treårigt forskningsprogram - Fritidshemmet pedagogiska uppdrag (Fripu). Fripu är en kompetenssatsning för att göra yrket mer attraktivt med fokus på att utveckla planering, undervisning och uppföljning. Under tiden för forskningsprogrammet utvecklades även fritidshemmens systematiska kvalitetsarbete för att synliggöra vad man gör, varför man gör det och vad det leder till. Utgångspunkten var att skapa ett organisatoriskt sammanhang som gemensamt arbetar för varje fritidshems enhetsspecifika utveckling så att elever möts av undervisning och verksamhet av likvärdigt hög kvalitet. Det utvecklingsnätverk som då skapades fokuserar bland annat på att Fritidshemmets undervisning kan bidra till ökad trivsel och måluppfyllelse, språk- och kunskapsutveckling samt skolnärvaro.

2. Hur säkerställer vi att fritidshemmen har personal med adekvat utbildning och erfarenhet?

I verksamhetsrapporten för kommunal grundskola, fritidshem och grundsärskola framgår det att ett ökat fokus på fritidshemmets uppdrag, yrkespraktik, undervisningen och de styrdokument som reglerar fritidshemmet har varit goda resultat av deltagandet i FriPU. Förvaltningen kan se förändrade attityder hos fritidshemmet personal med en ökad yrkesstolthet. Det syns även en ökad kunskap vad gäller planeringar, genomförandet av undervisningen samt analysarbetet. Det finns ett djupare tänkande nu och utvärdering har blivit en viktig del av planeringsarbetet. I grundskolans lärargrupp kan man se en ökad kunskap och respekt för den verksamhet och undervisning som bedrivs på fritidshemmet. Samverkan mellan skola och fritids har därigenom utvecklats. Samplanering och samarbete mellan yrkesgrupperna för elevernas ökade lärande och utveckling är ett resultat av ökad förståelse och samverkan⁴.

3. Hur säkerställer vi att fritidshemmen har de resurser som behövs för att de ska kunna fullfölja sitt uppdrag?

Fritidshemmets pedagogiska uppdrag förtydligades i den senaste läroplanen. Den ska komplettera utbildningen i förskoleklassen och skolan, stimulera elevernas utveckling och lärande samt även erbjuda en meningsfull fritid och ge omsorg. Det är fastställt i skollagen att all utbildning ska bedrivas på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

---

³ SOU 2022:61 - Allmänt fritidshem och fler elevers tillgång till utveckling, lärande och en meningsfull fritid. Betänkande av Utredningen om utökad rätt till fritidshem.

⁴ Verksamhetsrapport kommunal grundskola, fritidshem och grundsärskola maj 2022-april 2023

Interpellationssvar

Efter att forskningsprogrammet FriPU avslutades våren 2022 har fritidshemmet valt att fortsätta att arbeta tillsammans, för att utveckla en likvärdigt hög undervisningskvalitet på alla Österåkers kommunala fritidshem som en del av kommunens arbete för en likvärdig skola. En annan aspekt i det arbetet är fritidshemmets kompletterande uppdrag gentemot förskoleklass och skola samt styrning och ledning av verksamheten. Genom att fritidshemmets uppdrag och styrdokument diskuterats och bearbetats mellan personalen har det tydliggjort vad, hur och varför man gör på ett visst sätt i verksamheten och för vem. Detta för att all personal får en bättre grund för vad verksamheten ska sträva mot, vilket de legitimerade lärarna bär med sig genom sin utbildning.

Aspekten låg behörighet har spelat stor roll i dessa utmaningar liksom svårigheten att rekrytera behörig personal. På alla kommunala fritidshem har det skett en kvalitetshöjning. Vissa enheter hade redan hög kvalitet i sin verksamhet, några enheter har genomfört fler insatser för fritidshemmet samtidigt som medverkan i FriPu.

Hampe Klein

Utbildningsnämndens ordförande